

A Fővárosi Ítéltábla a Bólyai János és Társai Ügyvédi Iroda (címe., ügyintéző ügyvéd: dr. Szikinger István) által képviselt felperes (tartózkodási helye: felperes tartózkodási címe., állandó lakcíme: felperes címe.) felperesnek - dr. Tímár Anikó legfőbb ügyészségi tanácsos által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe.) I. rendű alperes, dr. Poldauf Gábor jogtanácsos által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe.) II. rendű alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. július 13. napján kelt 20.P.24.408/2016/33. számú ítélete ellen a felperes részéről 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A le nem rótt 160.000 (százhatvanezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság 2011. május 16-án rablás büntettének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettesek ellen nyomozást indított. A nyomozás felügyeletét az I. rendű alperes szervezetébe tartozó ügyészség látta el. A nyomozást később a II. rendű alperes jogelődje vette át.

A felperest 2012. február 15-én foganatósított fényképes felismerésre bemutatáson egy tanú teljes bizonyossággal azonosította a két elkövető közül a magasabbik elkövetővel. 2012. április 18-án a felperes részt vett egy személyfelismerésre bemutatáson, amelyen ugyanez a tanú volt a felismerő tanú. A személyfelismerésre bemutatás nem vezetett eredményre.

Ugyanezen a napon a személyfelismerésre bemutatásnál jelen lévő rendőrőrnagy készített egy jelentést is arról, hogy a nyomozati cselekményt végző rendőrőrnagy és a tanú miről beszélgettek annak kapcsán, hogy a bűncselekmény elkövetése óta milyen a tanú lelkiállapota: szembesülése az elkövetőkkel nagyon megviseli, fél tőlük, fél attól, hogyha terhelő vallomást tesz valamelyikükre, utóbb bosszút állnak rajta. A jelentés tartalmazta a felismerésre bemutatás részletes menetét, a leírtak szerint a felismerő tanúnak a felperes arca volt ismerős. A jelentés rögzíti, hogy a felismerő tanút az épületből kikísérve megkérdezte, hogy biztos-e abban, hogy egyik személy sem volt számára ismerős. A jelentés szerint a felismerő tanú azt mondta, hogy a 3. és 4. sorszámmal ellátott személy között vacillált a sapkás felállítási sorrendnél, mivel pontosan nem emlékezett az elkövető magasságára, de ha csak az arcukra összpontosított, akkor szerinte a 3. sorszámmal ellátott személy volt az elkövető, ezt azonban 100 százalékra nem merte volna mondani. Tekintve, hogy a nyomozati

cselekmény fogatosításakor, illetve azt követően eltérő volt a felismerő nyilatkozata, a rendőrnagy jelentést írt az elhangzottakról, valamint javasolta a tanú folytatólagos kihallgatását, illetve igazságügyi kriminálpszichológiai vizsgálatát.

Ezt követően 2012. május 18-án a felismerő tanút folytatólagosan kihallgatták. Ezen a tanúkihallgatáson a tanú mást mondott arról, hogy a személyfelismerésre bemutatáskor miért nem választotta ki azt a személyt elkövetőként, akit a fényképes felismerésre bemutatáson a bűncselekmény elkövetőjeként azonosított. Úgy nyilatkozott, hogy az a személy, körülbelül 70-80%-ra hasonlít arra a személyre, akit a fényképen látott, illetve felismert. Beszámolt arról is, hogy a személyfelismerésre bemutatás után azért mondta el az eljáró rendőrnek, hogy melyik bemutatott személy volt ismerős, mert hazudni nem akart, és amikor lezárult a nyomozati cselekmény, a bemutatott személy ügyvédje nem volt jelen, ezért kevésbé félt.

Az I. rendű alperes szervezetébe tartozó ügyészség 2013. április 11-én vádiratot nyújtott be fegyveres rablás bűncselekménye miatt. Az ügyészség két személyt vádolt az elkövetéssel, a II. rendű vádlott a felperes volt. A vádirat terhelő bizonyítékként rögzítette egyebek között a felismerő tanú vallomását, a fényképes felismerése bemutatáson készült jegyzőkönyvet és a rendőrségi jelentések tartalmát. A felperes a büntető eljárás folyamatban léte alatt más ügyben fogvatartott volt. A Székesfehérvári Törvényszék 5.B.78/2013/75. szám alatt hozott ítéletében az I. rendű vádlott bűnösségét a vád tárgyát képező fegyveres rablás ügyében megállapította. A felperest, mint II. rendű vádlottat a vád alól felmentette.

A büntető bíróság ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a felismerő tanúnak a fényképes felismerésre bemutatás során tett nyilatkozatát milyen okból rekesztette ki a bizonyítékok köréből. Rögzítette azt is, hogy a személyfelismerésre bemutatás törvénysértő módon felvett bizonyíték. A személyfelismerésre bemutatás, mint bizonyíték kirekesztése következményeként a tanú folytatólagos kihallgatása során elmondottakat is kirekesztette a bizonyítékok köréből.

A személyfelismerésre bemutatás törvénysértő bizonyíték voltát azzal indokolta, hogy a Be. 122. § és 123. §, valamint a 23/2002. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 45. § (3) bekezdése értelmében kizárt a felismerésre bemutatás olyan személy esetében, akit a nyomozás során már korábban fényképének nyilvános előzetes bemutatásával kutattak fel, vagy akit a felismerő személy a nyomozati cselekmények végrehajtása során már láthatott. A büntető bíróság azt is rögzítette, hogy a személyfelismerésre bemutatás adatain túl a tanú által a későbbiekben a személyfelismerés során általa tett nyilatkozatokat megváltoztató vallomását is kirekesztette. Mivel további, a II. rendű vádlott felelősségét alátámasztó bizonyítékot nem észlelt, a felperest, mint II. rendű vádlottat a vádiratban szereplő bűncselekmények vádját alól felmentette.

A felperest a perrel érintett büntetőeljárás miatt többször szállították tárgyalásokra, előállították, kéz- és lábbilincset alkalmaztak nála, amely intézkedéseket sérelmesnek élt meg.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. és II. rendű alperesek törvénysértő nyomozati cselekmény lefolytatásával, azaz a törvénysértő felismerésre bemutatásnak az eredményét megmásító manipuláció végrehajtásával megsértették a felperesnek a becülethez fűződő, valamint a tisztességes eljáráshoz fűződő jog megsértésén keresztül az emberi méltóság tiszteletben tartásához fűződő személyiségi jogát. Annak megállapítását is kérte, hogy az alperesek azzal, hogy a nyilvánvalóan jogszabálysértő bizonyítékok alapján, panaszai ellenére az eljárást ellene fenntartották, majd vádat emelve évekig tartó eljárás és a velejáró cselekmények eltűrésére kényszerítették, a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát is megsértették.

Kérte az alpereseket egyetemlegesen 2.000.000 forint nem vagyoni kár megtérítésére kötelezni.

Az alperesek jogsértő magatartásaként azt jelölte meg, hogy az I. rendű alperes szervezetének, a Fejér Megyei Főügyészségnek, mint nyomozásfelügyeleti szervnek észlelnie kellett a törvénytelen bizonyításfelvételt, ügyelnie kellett volna arra, hogy csak törvényes bizonyítékot szerezzenek be, a

II. rendű alperes jogsértése pedig az volt, hogy ezt a jogsértést elkövette, a nyomozást folytatta. Előadta, hogy a II. rendű alperesnek a személyfelismerésre bemutatás után megvalósított, annak eredményét megmásítani célzó próbálkozása volt jogellenes magatartás. Az ellene felhasznált minden egyéb bizonyíték a törvénytelenül felvett személyfelismerésre bemutatásból eredt, így az egész eljárás törvénytelen volt, vádemelésre nem kerülhetett volna sor.

Nem vagyoni kártérítési igény körében előadta, hogy el kellett tennie az egész büntetőeljárást és annak tudatában kellett élnie, hogy súlyos büntetéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetésével vádolják. Hivatkozott arra is, hogy egy másik, egyidejűleg folyamatban lévő büntetőeljárás során, a jelen perrel érintett büntetőeljárás folyamatban létét hátrányára vették figyelembe, amikor az előzetes letartóztatás elrendeléséről kellett döntenie. A keresetét 2018. január-februárjában terjesztette ki a II. rendű alperesre.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a felperessel szemben az elsődlegesen terhelő bizonyíték a postahivatal vezetőjének tanúvallomása volt, míg 2012. február 15. napján foganatosított folytatólagos kihallgatásán személyleírást adott az elkövetőről, a felperesről is, akit utóbb a magasabbik elkövetőként azonosított. Az általa adott részletes leírásból arra lehetett következtetni, hogy a tanú a magasabb elkövető arcát alaposan meg tudta figyelni.

A tanú a nyomozás során kategorikusan azonosította a fényképtabló egyes képen szereplő személyben a felperest, mint a magasabb elkövetőt. A tanú a tárgyaláson is azt adta elő, hogy a magasabb elkövetőt jól meg tudta figyelni. Mivel a felperes a nyomozás során érdemi védekezést nem terjesztett elő, ennek ellenőrzésére nem volt mód. A gyanúsított kihallgatása ellen ugyan panasszal élt, de azt érdemben nem indokolta.

Nyomatékkal hivatkozott arra, hogy a nyomozás során a felperes ellen szóló bizonyítékként volt értékelhető a felperes hívásforgalmi adatairól, a nyomozóhatóság által 2013. január 10-én készített elemzés is. Kiemelte, hogy a vádirat alapját nem a személyfelismerésre bemutatás eredménye képezte, hanem az egyéb törvényes bizonyítás anyaga. A tanú megfigyelésének és észlelésének pontosságát, megbízhatóságát mutatta, hogy az elkövetők által használt gépkocsi rendszámát leolvasta, és ez a valószínűleg bizonyult adat vezetett az eredményes felderítéséhez. Az eljárás során bizonyítást nyert az is, hogy a felperes és társa ismerték egymást, rendszeresen tartottak kapcsolatot. A nyomozás során beszerzett bizonyítékok alapján nem volt kétséges, hogy a felperessel szemben fennállt a megalapozott gyanú, az adatok elegendő alapot szolgáltatottak a vádemeléshez is.

Hivatkozott arra, hogy a bíróság a tanú vallomásaival szemben a felperesnek a tárgyalási szakban előterjesztett védekezését fogadta el, akinek alibijét felesége támasztotta alá úgy, hogy kizárólag a tárgyaláson tett a felperes hollétére vonatkozóan vallomást 3 év távlatából.

A bizonyítottság hiányában való felmentéséhez, a törvényszék által a bizonyítékoknak a bírói mérlegelés körében történő eltérő értékelése vezetett. Fel sem merült a törvényesen felvett bizonyítás, illetve a törvényes vád hiánya. Hivatkozott arra is, hogy a bíróság által tévesnek ítélt vádemelés önmagában nem elegendő a nyomozó és vádhatóság felróható magatartásának megállapításához: csak az ehhez járuló különleges körülmények, a tények kirívóan okszerűtlen értékelése, lényeges anyagi és eljárási szabályszegés értékelhető kártérítési felelősséget megalapozó magatartásként. Az alperesnek nem volt ilyen magatartása. Hivatkozott arra is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog nem személyhez fűződő jog, hanem eljárási alapjog. A személyiségi jogi pernek a jogrendszerben elfoglalt helye alapján nem lehet szerepe bármely más jogterületre tartozó jogvita eldöntésében, a büntetőeljárás esetleges hiányosságai alapvetően a büntető eljárás keretei között reparálhatók.

A II. rendű alperes, szintén a kereset elutasítását indítványozta. Elsődlegesen a követelés elévülésére hivatkozott, figyelemmel arra, hogy a felperes 2018. február 12-én terjesztette ki rá a keresetét. A jogsértőként megjelölt magatartások időpontja ugyanakkor 2012. április 18., illetve 2012. május 21-

e volt. A felperes továbbá nem jelölte meg egyértelműen, hogy mi az az alperesi magatartás amelyet jogsértőnek értékel. Kiemelte, hogy a felperes kötelezettsége annak alátámasztása is, hogy az előzetes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 100.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a le nem rótt eljárási illeték az állam terhén marad.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában elsődlegesen azt vizsgálta, hogy melyik jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni. Megállapította, hogy mivel a felperes a jogellenes magatartást utóbb a 2012. április 18-án kelt rendőri jelentésben írtakban jelölte meg, illetve az ugyanezen a napon történt manipulációban, ezért a Ptk. 8. § (1) bekezdése, valamint a Ptk. 50. § (1) bekezdése értelmében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959-es Ptk.) kellett alkalmazni. Ismertette az 1959-es Ptk. 75. § (1), (3) bekezdését, a 76. §-át, 84. § (1) bekezdés a) és e) pontjait. Az 1959-es Ptk. 355. § (1), (4) bekezdéseit, valamint az 1959-es Ptk. 349. § (1) bekezdését és (3) bekezdését.

Kifejtette, hogy a perben a felperesnek kellett bizonyítania a kártérítés általános felelősségi alakzatának törvényi elemeit. Megállapította, hogy a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket a felperes igénybe vette, illetve rendes jogorvoslati lehetőség a rendőri jelentésben foglaltak, illetve a tanú folytatólagos kihallgatása ellen nem álltak rendelkezésre, ezért az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésének speciális feltételei fennálltak.

A felperes keresetét nem találta alaposnak, mivel a bíróság által tévesnek ítélt vádemelés önmagában nem elegendő a nyomozó és a vádhatóság felróható magatartásának megállapításához. Indokolása szerint csak az ehhez járuló különleges körülmények, a tények kirívóan okszerűtlen értékelése, lényeges anyagi és eljárási szabálysértés értékelhető kártérítési felelősséget megalapozó magatartásként. Ebben a körben értékelte, hogy a felperessel szembeni vád nem a személyfelismerésre bemutatáson alapult. Az alperes elsősorban a fényképes felismerésre bemutatás eredményéből, valamint a vádiratban felsorolt további bizonyítékokból indult ki.

Bár a büntető bíróság részletesen indokolta, hogy miért rekesztette ki a bizonyítékok köréből a felismerő tanú vallomását, illetve vele kapcsolatos további bizonyítékokat és azt állapította meg, hogy a II. rendű vádlott felelősségét alátámasztó további bizonyítékot nem észlelt, ebből nem következik az, hogy a felperes által sérelmezett törvénysértően beszerzett bizonyítékon és az abból származó egyéb bizonyítékon kívül más bizonyíték nem volt a felperes ellen. A személyfelismerésre bemutatást ugyanis megelőzte a fényképes felismerésre bemutatás, amelyen a felismerő tanú egyértelműen azonosította a felperest, a magasabbik elkövetővel.

A büntetőbíróság ítéletéből az állapítható meg, hogy a büntetőbíróság ezt terhelő bizonyítékként azért nem fogadta el, mivel a tanú felismerésre vonatkozó nyilatkozatát az ott rögzített okokból kétségesnek találta. Mindebből pedig az is következik, hogy az I. rendű alperes felügyelete alatt eljáró nyomozóhatóság részéről nem volt tapasztalható a tények kirívóan okszerűtlen értékelése, olyan lényeges anyagi és eljárási szabályszegés, amely kártérítési felelősséget megalapozna. Önmagában a személyfelismerésre bemutatás jogszabálysértő lefolytatása nem eredményezi bármelyik alperes felelősségének megállapítását, a törvényes vád hiánya erre alapozva nem állapítható meg.

A felperes mint II. rendű vádlott felmentéséhez a bizonyítatlanság hiánya vezetett. A személyfelismerésre bemutatásnak nem volt továbbá negatív eredménye a felperesre nézve, a tanúval folytatott sérelmezett utólagos beszélgetés pedig nem szerepel a vádiratban felsorolt bizonyítékok között.

A főügyészség által felsorakoztatott bizonyítékok eltérő mérlegelése nem alapozta meg az alperes tekintetében a felróhatóságot, nincs ezért olyan jogellenes magatartás, amely összefüggésben állna a

felperes által állított bármely sérelemmel. A felperes által állított sérelmet az elsőfokú bíróság indokolása szerint, a büntetőbíróság által hozott ítélet orvosolta, ez polgári jogi felelősséget nem alapozott meg.

A II. rendű alperes tekintetében alaposnak találta az elévülési kifogást. Mivel a felperes a büntetőeljárás egészét sérelmezte, azzal hogy büntetőeljárás hatálya alatt állt, és el kellett tennie a büntetőeljárás lefolytatását, az elévülés kezdő időpontjaként figyelembe vehető legkésőbbi időpont 2012. július 31-e, amikor a felperes gyanúsítottja lett a büntetőeljárásnak. Nem értett egyet azzal a felperesi érveléssel, mely szerint az elévülés a vádiratnak a bíróságra benyújtásával indult volna meg. A felperes 2018. január és február folyamán terjesztette ki a keresetét a II. rendű alperesre, az öt éves általános elévülési idő ezért eltelt.

Osztotta az alperesek védekezését a személyiségi jogsértés hiánya tekintetében is. Indokolása szerint a tisztességes eljáráshoz fűződő jog nem személyiségi jog, amelynek megsértése ezért nem valósít meg személyiségi jogi jogsértést. Kifejtette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésén keresztül történő személyiségi jogsértés csak úgy valósulhat meg, ha az eljárási szabálysértés kifejezetten személyiségi jogsértés célzatával követik el, az érintett személyiségét alkotó lényegi ismérvre irányulóan. Erre a perbeli esetben nem került sor.

A becsület megsértése véleménynyilvánítás által valósulhat meg, azonban a perbeli esetben ilyen nem történt, a sérelmezett események a nyomozás és vádemelés voltak. Ezek az események tényeken alapultak, ezért sem lehetett alkalmas a becsülethez fűződő jog megsértésére az alperesek cselekménye. Mindezek alapján a felperes keresete jogalapjában megalapozatlan volt az elsőfokú bíróság szerint, ezért a nem vagyoni kár megtérítése iránti igényt illetve a felperes által állított sérelmek bekövetkezését már nem vizsgálta, és a keresetet elutasította. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperesek kereset szerinti marasztalását.

Fellebbezésének indokolásában egyrészt kiemelte, hogy okirattal bizonyította miszerint a kereseti kérelemben szereplő eljárás tényét a kényszerintézkedésekről szóló döntések egyik fontos érveként vették alapul. Nemcsak a büntetőeljárás tényét élte meg sérelmesnek, hanem azt is, hogy az alperesek által folytatott eljárás a vele szemben ténylegesen más ügyben alkalmazott hátrányos jogkövetkezménnyel, kényszerintézkedéssel okozati összefüggésben állt.

Hivatkozott arra is, hogy nem önmagában a bíróság által tévesnek ítélt vádemelésre alapította az igényét. Jelen esetben manipuláció történt, mivel megváltoztatták egy felismerő tanú befolyásolástól mentes felismerésének, illetőleg a felismerés hiányának eredményét. Ezen nem változtat, hogy maga az élőszemélyes felismerésre bemutatás is törvénysértő volt, ez azonban a felperesnek okozott kárral nincs okozati összefüggésben. A felperes nem ezt tette ezért a kereset tárgyává. Ezt a felperes előkészítő iratában is világossá tette, mely szerint nem a nyomozati cselekmény lefolytatását hanem azt követően az annak eredményét megmásító manipulációt tartotta jogellenes károkozó magatartásának.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság azt nem indokolta miért volt törvényes a jegyzőkönyvezett nyilatkozattal szemben egy utólagos beszélgetés tartalmának a rögzítése.

Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy a felismerő tanú korábban azonosította a felperest. A nyomozati iratokból világos, hogy a magasabbik elkövetőt nem is tudta alaposabban megfigyelni, nyilván ezért került sor az élőszemélyes bemutatásra. A fényképes felismerésre bemutatás után már nem volna szabad másikat tartani.

A kár bekövetkezése szempontjából azonban azt emelte ki, hogy a felismerő tanú még ilyen befolyásoltság mellett sem tudta a felperest megjelölni, a tőle egyébként detektívtükörrel elválasztott felállítási helyen.

Az elévülésre hivatkozás azért nem fogadható el, mert egyetemleges károkozás történt, a

személyhez fűződő jogai egyebekben nem évülnek el.

Előadta továbbá, hogy nem kizárólag a tisztességes eljárás szabályainak megsértésére alapította a kereseti követelését. Arra hivatkozott, hogy a tisztességes eljáráshoz fűződő jog megsértésén keresztül az emberi méltóság tiszteletben tartásához fűződő személyiségi joga sérült.

Hivatkozott a bekövetkezett kár, illetve sérelme kapcsán a bírósági gyakorlatra, mely szerint a nyilvánvalóan alapos gyanú fennállása nélkül indított büntetőeljárás sérti a személyhez fűződő jogokat, illetve abból kell kiindulni a nem vagyoni hátrány megítélése szempontjából, hogy a büntetőeljárás megindítása és lefolytatása súlyos beavatkozás a személy életébe, társadalmi megítélését, a róla kialakult véleményt hátrányosan befolyásolja. Érvelése szerint ezeket a körülményeket az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg. A tényállásból okszerűen vonta le a következtetéseket és a jogszabályokat kellően figyelembe véve megalapozottan utasította el a keresetet. Kiemelte, hogy a felperes előadásától eltérően, a személyfelismerésre bemutatás adatainak a törvényszék ítéletében a bizonyítékok köréből történő kirekesztése a vádat nem érintette, mivel az a felperesre terhelő bizonyítékot nem tartalmazott. A vádirat alapját nem a személyfelismerésre bemutatás eredménye képezte, hanem az egyéb törvényes bizonyítás anyaga.

A tanú nem működött közre érdemben a felismertetésnél. Az ügyészség által benyújtott vád alaki és tartalmi szempontból egyaránt alkalmas volt az eljárás lefolytatására. Álláspontjuk szerint nem vagyoni kártérítés megfizetését megalapozó jogellenes, felróható magatartás, mulasztás nem terhelte, és a felperes emberi méltóságát és becsületét sem sértette meg.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével és nagyobb részt annak indokaival is egyetértett.

A fellebbezésre tekintettel az alábbiakat emeli ki.

Az 5.B.78/2013/75. számú büntetőítélet indokolásának 20. oldala alátámasztotta azt az elsőfokú bírósági ténymegállapítást, hogy a fényképes felismerésre bemutatás során a tanú a felperes fényképét választotta ki, és azonosította teljes bizonyossággal. A büntetőbíróság is éppen ezt a nagyobb bizonyosságot értékelte az elkövetők megfigyelésére vonatkozó tanúkielentésekkel szemben. Nem változtat a fényképes felismerésre bemutatás eredményének adatain az a körülmény, hogy a tanú megfigyelésre vonatkozó nyilatkozatai alapján mennyire tekinthető a felismerés bizonyossága aggálytalannak.

A felperes személyiségi jogsértő, illetve nem vagyoni kárt okozó magatartásként a II. rendű alperes vonatkozásában a törvénysértő személyes felismerés eredményének törvénysértő manipulálását jelölte meg, mely az azt követő beszélgetésben, jelentésben, pszichológus szakvélemény beszerzésében, illetve tanúkihallgatásban nyilvánult meg, amivel a felperes szerint azt próbálták bizonyítani, hogy a tanú felismerte a felperest. Az I. rendű alperes tekintetében az előző törvénysértő bizonyítás felvétel észlelésének elmulasztását, és az emiatt a felügyelete alatt folytatott büntetőeljárást, illetve vádemelést jelölte meg. Azt állította, hogy az alperesek jogsértő magatartása vele szemben szükségtelen büntetőeljárást eredményezett, a törvénysértő manipulálás által tisztességes eljáráshoz való joga megsértésén keresztül az emberi méltósága mint személyiségi joga,

valamint a becsülete sérült. A büntetőeljárás általi szükségtelen beavatkozás a személyiségi jogaiba a büntetőeljárásból fakadó jogkorlátozó, nem vagyoni kártérítést megalapozó következményeket, társadalmi megítélésének romlását, a szükségtelen szállításokat, illetve azt eredményezte, hogy más ügyben a sérelmezett eljárást figyelembe véve rendeltek el vele szemben kényszerintézkedést.

A fentiekre tekintettel a lefolytatott bizonyítás alapján elsődlegesen annak vizsgálatából kellett kiindulni, hogy az alperesi jogalkalmazói magatartás eredményezett-e, illetve fenntartott-e a felperes megjelölt személyiségi jogaira szükségtelen behatást jelentő büntetőeljárást. Ebben a körben az elsőfokú bíróság által is helyesen megállapítottak szerint azt kellett szem előtt tartani, hogy a büntetőeljárás jogalkalmazási tevékenység szükségképpen döntési, mérlegelési tevékenységet is magában foglal, ezért csak a kirívóan téves jogalkalmazás alapozhatja meg a jogalkalmazás szükségtelen behatásként, személyiségi jogsértőként, illetve közhatalmi jogkörben nem vagyoni kárt okozó magatartásként értékelését. Önmagában továbbá egy esetleges eljárási szabálysértés sem eredményez automatikusan személyiségi jogsértést, még a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésén keresztül sem. Az eljárási szabálysértésnek nem a felperes eljárási jogaira, hanem a személyiségét alkotó vonásokra kell szükségtelen behatással járnia. Nem volt ezért ügydöntő jelentősége a fellebbezésben foglaltakkal szemben önmagában annak, hogy a személyes felismerésre bemutatást követő eljárási cselekmények, így a személyes felismerésre bemutatást követő nyilatkozat rögzítése mennyire felelt meg a büntetőeljárás törvény szabályainak.

A fenti vizsgálatához a lefolytatott bizonyítás eredményét, elsősorban a rendelkezésre álló büntetőeljárás adatokat, különösen a vádiratot, valamint az első- és a másodfokú büntetőítéleteket kellett figyelembe venni. A büntetőbíróági ítéletekből sem a törvényes vád hiányára, sem a vád kirívó ténybeli megalapozatlanságára nem lehetett következtetni.

A perben eljáró elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy nemcsak a személyes felismerésre bemutatáson, és az azt követő tanúvallomáson alapult a vád, hanem egyéb bizonyítékokon. Ezek között a fényképes felismerésre bemutatás eredményén, a felismerő tanúnak a személyes felismerésre bemutatást megelőzően tett tanúnyilatkozatain is. A büntetőbíróóság a fényképes felismerésre bemutatást, illetve a felismerő tanú vallomását, mint bizonyítékot olyan indokkal vetette el, méghozzá kizárólag a felperesi vádlott tekintetében, amely a bizonyítékoknak a Be. 78. § (3) bekezdése szerinti bírói meggyőződésnek megfelelő értékelését tükrözi. Teljesen független a törvénysértőként kifogásolt személyes felismerésre történő bemutatástól, illetve az annak eredményével összefüggő sérelmezett nyomozati cselekményektől. A fényképes felismerésre bemutatás eredménye, illetve a felismerő tanú korábbi, a folytatólagos tanúvallomást megelőző vallomása és nyilatkozatai nem voltak a Be. 78. § (4) bekezdése alapján nyilvánvalóan tiltott módon szerzett bizonyítékok. A fényképes felismerésre bemutatás önmagában is a Be. 122. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási eljárás, amelynek eredménye bizonyítékként felhasználható. Annak a körülménynek a büntetőbíróági értékelése, hogy a felismerő tanú nyilatkozata szerint nem mert a magasabb elkövető arcába nézni, ugyanakkor mégis nagyobb bizonyossággal ismerte fel a fényképes felismerésen, mint a 70%-os bizonyossággal felismert I. rendű vádlottat, bírói logikai következtetés. Olyan lehetséges következtetés azonban, ami nem teszi önmagában sem a tanúvallomást, sem a fényképes felismerés eredményét, illetve a vádemelést a vádemelés időpontjában nyilvánvalóan alaptalanná, vagy a vádemeléshez elégtelenné. Nem hagyható figyelmen kívül ezzel összefüggően az, hogy a tanú a rendelkezésre álló adatok szerint a fényképes felismerésre bemutatás során a felperest kiválasztotta, mindkét személyt valamilyen bizonyossággal felismerte, és olyan személyeket ismert fel, akik egymást ismerték, továbbá akik a büntetőbíróági ítélet adatai alapján követtek el már fegyveres rablás jellegű bűncselekményeket. Azt is értékelni kellett továbbá, hogy a hozzátartozó tanúval megerősített, felperesi alibire irányuló vádlotti

védekezés meg nem cáfolhatósága a büntetőbíróági indokolás alapján jelentőséggel bírt az elsőfokú bíróság bizonyíték mérlegelése során. A felperes nem kifogásolta, hogy ezt a védekezését a nyomozás során figyelmen kívül hagyták. Nem vitatta azt az alperesi védekezést sem, hogy a vádemelést megelőzően maga erre nézve bizonyítást nem terjesztett elő. Mindezek alapján nem vonható le olyan következtetés, hogy a személyes felismerésre bemutatás, illetve azt követő, arra vonatkozó bizonyítékok hiányában a büntetőeljárás felperesi gyanúsítással szembeni folytatása, valamint a vádemelés kirívó jogalkalmazási tévedésnek minősülhetne. A fenti adatok arra is utaltak, hogy a felperes bírósági szakban előadott védekezése, és a bírósági szakban lefolytatott bizonyítás eredménye és annak mérlegelése vezetett a felperes bizonyítottság hiányában történő felmentéséhez. A fellebbező hivatkozásával szemben nem állapítható meg, hogy alapos gyanú nélkül folyt a felperessel szemben büntetőeljárás.

Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte, hogy az élőszemélyes felismerésre bemutatás nem képezte a vád bizonyítékainak részét. Az azt követő, ezzel kapcsolatos jelentésnek, pszichológiai szakvéleménynek és a folytatólagos tanú kihallgatási jegyzőkönyv felismerésre bemutatáson történetekre vonatkozó részének sem volt kihatása a felperessel szembeni büntetőeljárás folytatása szempontjából. A másodfokú bíróság megjegyzi, hogy már a személyes felismerésre történő bemutatás jegyzőkönyve rögzítette a felismerő tanú idegességének jeleit (sápadtságát, feszültségét), azokat a megjegyzéseket, amik a közreműködés hiányaként, illetve annak indokaiként értékelhetők („én még a velük való találkozástól is félek,” „félek, hogy még egyszer megismétlődne,” „le akarom zárni, de így, hogy behívnak időnként a rendőrségre, nem megy”). Az élőszemélyes felismerésre bemutatás eredménye az azt követő, felperes által manipulálásnak értékelt cselekmények nélkül sem minősül a felperest érintően olyan mentő bizonyítéknak, amelyre figyelemmel a vádemelés a felperessel szemben nyilvánvalóan alaptalan lenne. Miután nem volt meg a felismerésre bemutatást rögzítő, Be. 123. § (5) bekezdés szerinti felvétel, a bizonyítékkénti mellőzése sem volt törvénysértő az I. rendű alperes részéről a vádemeléskor.

A másodfokú büntetőbíróági végzésből továbbá az állapítható meg, hogy az elsőfokú büntetőbíróági ítéletben hivatkozott 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet (BM rendelet) 45. § (3) bekezdése alapján nem minden esetben kizárt a fényképes felismerésre bemutatást követően az élőszemélyes felismerésre bemutatás. A fényképes és a személyes felismerésre bemutatás is a Be. 122. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási eljárás. Abban az esetben zárja ki egyik a másikat, ha a felismerésre bemutatott személyt a nyomozás során fényképének nyilvános, előzetes bemutatásával kutattak fel, vagy akit a felismerő a nyomozási cselekmények végrehajtása során láthatott. Nem állapítható meg ezért önmagában a két bizonyítási eljárás egymás utániságából annak törvénytelenisége, illetve az, hogy a személyes felismerésre bemutatás fogantatása kirívó jogalkalmazási tévedés lenne.

A másodfokú bíróság megjegyzi továbbá azt is, hogy - függetlenül attól, hogy az ilyen jellegű cselekmények a terhelő bizonyítékok hitelességének erejét milyen módon kezdhetik ki - a kifogásolt alperesi magatartásokat a bizonyítékok manipulálásának sem tudta tekinteni. A felperes nem állította, hogy az alperes a személyes felismerésre bemutatási jegyzőkönyvet megváltoztatta volna. A későbbi jelentés, pszichológiai vélemény, valamint a felismerés körülményeire vonatkozó tanúvallomás dokumentáltan jelzi a nyomozó hatóság eljárását, a kérdéseket, válaszokat. Ezek az élőszemélyes felismerésre bemutatási jegyzőkönyv tartalmával, az ott dokumentált félelemmel, közreműködés hiányával összhangban lévő cselekmények. Nem vonható le ezekből olyan következtetés, hogy a nyomozóhatóság azzal, hogy feltárta a felismerő tanú félelmeit, a tanúvallomás értékelhetőségét is érintő pszichológiai vizsgálatnak vetette alá a felismerő tanút, egyúttal befolyásolni is kívánta arra nézve, hogy kit ismerjen fel, vagy az akkori gyanúsított

felperesre terhelő nyilatkozatot tegyen. Az éltőszemélyes felismerésre bemutatás, mint bizonyíték esetleges hiányosságaira irányuló újabb bizonyítékok szabályszerűsége egyebekben a büntetőeljárás keretei között küszöbölhető ki, és önmagában nem alapoz meg személyiségi jogi igényt.

Fentiek alapján nem volt megállapítható, hogy a felperessel szemben - a sérelmezett nyomozati cselekmények lefolytatása, illetve ezen cselekmények nélkül a vádemelés nyilvánvaló megalapozatlansága miatt - a büntetőeljárás lefolytatása, illetve a vádemelés kirívó jogalkalmazási tévedésként jogsértő beavatkozás volt a felperes személyiségi jogaiba. Erre tekintettel a felperes személyiségi jogsértés miatti keresete sem lehetett alapos egyik alperessel szemben sem.

A II. rendű alperes tekintetében a másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel megjegyzi, hogy az 1959-es Ptk. 337. § (3) bekezdése alapján az 1959-es Ptk. 344. § (1) bekezdése szerinti közös károkozás által egyetemlegesen kötelezett személy más kötelezettel szembeni elévülésre nem hivatkozhat. Nincs elzárva azonban attól, hogy a vele szemben érvényesített követeléssel szemben elévülési kifogást emeljen. A személyiségi jogi igények közül az elévülés az 1959-es Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján előterjesztett nem vagyoni kártérítési igényt érintheti, az 1959-es Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja szerinti megállapítási kereseti kérelmet azonban nem, mivel az nem kötelmi igény. Az 1959-es Ptk. 76. §, 78. § szerint megállapítható személyiségi jogsértés hiányában azonban az elsőfokú bíróság elévüléssel kapcsolatos részben téves következtetésének nem volt ügydöntő jelentősége.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesi fellebbezés nem vezetett eredményre, az I. rendű alperesnek nem volt költségigénye, a II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, ezért az alperesek részére másodfokú perköltség nem volt megállapítható.

A másodfokú bíróság a le nem rótt fellebbezési illetékről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján határozott a felperes személyes költségmentességére figyelemmel.

Budapest, 2018. december 7.

dr. Kisbán Tamás s. k.
a tanács elnöke

dr. Istenes Attila s. k.
előadó bíró

dr. Kovaliczky Ágota s. k.
bíró